

Collegial=Eidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 3. Den 19 Januar 1799.

Offentlig Indretning.

Da Byfoged Bulfsberg, der hidtil har været Medlem af Inspektionen ved det i Tønsberg oprettede Skolehøi-der-Seminarium, er bleven forflyttet til Strømsøe, et det ved Skrivelse fra det danske Cancellie, til Stiftamtmanden og Biskoppen over Aggershuus-Stift, under 5 d. M., tilmaaldet bemældte Stiftsovrighed, at Cancelliet bifalder, at Doktor Horn i hans Sted indgaaer som Med-Inspektør ved Seminariet.

Da dette Seminarium neppe kan formodes at være almindeligen bekjendt, troe Udgiverne det Passende, ved denne Leilighed at meddele følgende Oplysning om dets Oprettelse og Hensigt.

Efterat det ved kongelig Resolution af 7 November 1794 var blevet tilladt, at der, til Skolevæsenets Forbedring paa Landet i Aggershuus-Stift, af Seminarik Lapponici og den norske Skolefonds Renter maatte for
det

det første til et Forsøg paa 3 Aar forundtes 600 Rdlr. aarligen, blev saavel af forrige, som af nuværende Stiftsamtmand i Forening med Biskoppen de fornødne Forslag til disse Penges Anvendelse gjorde, hvoraf Hoved=Resultatet blev, at en Lærer fra Skoleholder-Seminariet paa Blaagaard skulde ansættes i Tønsberg, for der i tvende Aar at danne 15 Bønderkarle, een fra hvert af Stiftets Provstier, til Skoleholdere; at Læreren skulde nyde aarligt 300 Rdlr. med frit Huus, og at hver af de 15 Bønderkarle aarligt skulde tillægges 40 Rdlr., hvilket da tilsammen udgjorde for 2 Aar de bevilgede 1800 Rd. Tre Embedsmænd i Tønsberg, Provst Hopstock, Bysoged Bultsberg og Kapellanen Lerche tilbøde sig at antage sig Institutet, i Henseende til dets Vedligeholdelse og best mulige Fremgang, og den største Deel af Borger=skabet vilste sig redebon til med Penge og paa andre Maader at understøtte Stiftelsen. Af Bysoged Bultsberg blev opsat en Plan, hvorefter alle Lærlingerne skulde indlogeres og forsynes med alt nødvendigt i eet Huus, hvor tillige skulde anvises et Kammer til Læreren og en rummelig Informations-Stue. Udgifterne herfor beløbe sig til 1470 Rdlr. aarligen, hvorefter det Manglende, 570 Rdlr. om Aaret, ved Subscription blev tilveiebragt. Institutet aabnedes i Begyndelsen af forrige Aar. Nærmere og fuldstændig Efterretning om dette Instituts nuværende Forsatning vente Udgiiverne af den

ne Tidende om ei lang Tid at worde satte i Stand til at meddele.

Justitsfog.

I Anledning af nogle falske svenske Riggsgjelds-Sedlers Udgivelse her i Staden, bleve forrige Aar 3 svenske Personer, nemlig Pehr Erich Hane, Erlandt Jepsen og Jan Peter Rydemann anholdte og justicialiter tiltalte. Ved den udi Sagen, under 19 Juni derefter, affagte Hof- og Stadsrets-Dom, ere de tilfundne, Pehr Erich Hane at miste sin Haand, og betale i Skadegjeld til Bedkommende 338 Rdlr. 84 Sk.; Erlandt Jepsen ligeledes at miste sin Haand, og in solidum med Hane at udrede den ham idømte Skadegjeld, samt begge at betale de af Aktionen flydende Omkostninger skadesløs, men J. P. Rydemann er frifunden for videre Tiltale. De nærmere Omständigheder ved Sagen oplyses af denne Dom at vare: at P. E. Hane ved egen Tilstaaelse, Corpus Delikti og Sagens øvrige Omständigheder er overbevist om, at have her i Staden forfærdiget 4 falske svenske Riggsgjelds-Sedler, hver paa 100 Rdlr. svensk Species, hvilke af ham ere leverede til E. Jepsen, for at verles, hvorefter denne Sidste, deels selv, deels ved J. P. Rydemann, paa forskjellige Steder har verlet dem, uagtet Jepsen vidste, de vare falske; derimod er Rydemann ikke bleven overbevist om, at have vidst saadant. Af en med denne Dom fra Hof- og Stadsretten

huds.

Indkommen Skrivelse erfares, dels at Rydemann, som akqviescerede ved sin Frisindelse, af Kongens Foged er stillet paa fri Fod, dels at Jepsen, sørend Domsakten for ham kunde forkyndes, er undvigt, og endelig at Hane har yttret at ville akqviescere ved sin Dom. Denne Sag er derfor, da Departementet for de udenlandske Sager har mældet, at der fra sammes Side, for saavidt den Paagjeldende er en Udlænding, intet haves imod Fuldbyrdsessen af bemeldte Dom, fra det danske Cancellie bleven foredraget for Hs. Majestæt, som i Betragtning af Mutilations-Straffes U hensigtsmæssighed, under 28 Dec. f. A., har formildet den assagte Dom derhen, at Arrestanten P. E. Hane maa fritages for den idømte Straf, imod at hensættes i Kjøbenhavns Forbedringshuus i 2 Aar, og derefter, da han er en Udlænding, at udføres af Landet.

Blandede Efterretninger.

Ved Cancellie-Skrivelse, af 29 Decbr. f. A., til Stiftamtmanden over Christiansands Stift, er det bestemt, at til Christiansands Byes Kæmner-Regnskab blot skal henhøre Vægterhold og Sprøite-Skat, samt Næringskatten, og at Indfordringen og Udbetalingen af Indquarteringen fra indeværende Aars Begyndelse bliver et særskildt Regnskab, og en Borgermand separat paalagt dette Onus, dog saaledes, at Indquarterings-Regnskabets Indtægter og Udgifter indbrages i det af Magistraten aflæggende Hoved-Regnskab.

I det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Møde, den 4 Januar d. A., oplæste Hr. Professor Münster en Afhandling om de friere Religions-Meninger i Middelalderens Tid.

Da Cancelliet er blevet gjort opmærksomt paa de Vanskeligheder, det skal forårsage, hvor flere Kirker ere annekterede, at de ere henlagte under forskjellige Herreder, saa har bemeldte Kollegium under 5 Januar d. A., ved Skrivelse til Biskoppen over Aarhus Stift, bifaldet et af Ham gjort Forslag om, at alle Kirker og Menigheder under bemældte Stift, der forestaaes af een Præst, maa for Fremtiden høre til eet Herred under een og den samme Provst, følgelig hver Hovedkirke med sine Annexer tilsammen lægges til eet og samme Herred, hvori de ere beliggende, og hvortil de nærmest ere hørende; hvilken Forandring maa iværksættes fra nu af, enten strax, hvor det behøves og kan skee, eller i det mindste efter Haanden, ligesom Vakance i Provste-Embederne indtræffer.

Ved Cancellie-Skrivelse, af 12 Januar d. A., til Amtmanden over nordre Bergenhuus-Amt, er det bevilget: at de Umyndiges Midler udi Jndre-Sogn, som nu skulde indleveres i den kongelige Kasse, paa Grund af, at de ikke kunne blive udsatte mod saadant Pant og til
saa

faa hote Renter, som er befalet, maae forblive i Sorens-
 triveriet, og dermed forholdes paa samme Maade som
 forhen, indtil en almindelig kongelig Anordning befaler
 Forandring med de Umyndiges Arvekapitaler.

For Cancelliet er fremsat det Spørgsmaal: hvad
 Salarium Rettens-Bejente bør tilstaaes, naar de holde
 Licitationer over Reparationer, som ere for Kjøbstæder-
 nes Regning, eller over Nødvendigheder, som for disse
 skulle anskaffes. I den Anledning har bemældte Rolles-
 gium, under 12 Januar d. A., tilskrevet Stiftamtman-
 dne over Sjælands og Aalborgs Stifter, at for de Li-
 citationer, Kjøbstædernes publice Ting vedkommende,
 hvorved flere Haandværkeres Arbeide særskilt opraabes,
 kan der tilstaaes 2 Procent af Licitations-Summen, hvilket
 er det halve af hvad der ved Auktions-Forordningen er
 bestemt i Salarium for Auktioner paa Løse, til hvilke
 Licitationer, som afgjøres ved flere Opraab, synes at
 nærme sig; hvorimod det aldeles bør forblive ved Pla-
 taten af 10 Juni 1796, i Henseende til de Licitationer,
 som ved eet Opraab afgjøres, og Vedkommende saaledes
 for disse ikkun tilstaaes $\frac{1}{2}$ Procent.

Under 12 Januar har Cancelliet tilskrevet Amt-
 manden over Hedemarkens Amt, at der, i Henseende
 til Inddrivelsen af de Bøder, Fogderne endnu maatte
 have

have tilgode for Leiermaals Forseelser, bør forholdes paa samme Maade, som med dem, der, efter den kongelige Resolution af 8 April 1796, skal tilfalde den kongelige Kasse.

Under 12 Januar har Cancelliet tilskrevet Stiftsamtmanden over Christiansands Stift, at foranstalte Procurator Lind, som, tvertimod Anordningerne, skal have tilforhandlet sig en Sag, justitialiter tiltalt for dette hans Forhold.

Efter General-Fiskalens Indberetning til Cancelliet, er der, i den af ham mod Bogtrykker Seidelin anlagte Sag*), den 16 d. M., i Høiesteret assagt følgende Dom:

Bogtrykker Claus Henrich Seidelin bør, for sit formastelige og lovstridige Forhold, bøde til Vor Frelses Kirke 300 Rdlr.; Saa betaler han og i Salarium til General-Fiskalen for begge Retter, 80 Rdlr.

I den Anledning har Cancelliet, under 17 d. M., anmodet Justitiarius i Høiesteret, at tilstille General-Fiskalen Doms-Akten, samt denne, at besørge Dommen ereqveret.

An.

*) See Collegial-Libenden for 1798, No. 29. S. 459.

Angaende Gortigelses-Bæsen i Norge for Aaret 1797.

Norge.

I. Aggershuus Stift.

A. Kjøbstæderne.

	Eager som henhøre til det almindelige Gortigelses-Bæsen.				Politi-Eager, saavidt de kunne forliges.			
	foretagne	fort. eller nye	udsatte	til Dret. henvis. indseer	for- tagne	forligt.	udsatte	paa den
1. Christiania	225	161	—	64	25	5	—	4
2. Drammen	268	231	9	28	16	—	—	—
3. Østhusø	164	136	1	27	16	—	—	—
4. Moss	36	20	—	16	3	—	—	—
5. Holmestrand	81	69	1	11	2	—	—	—
6. Tonsberg	57	46	—	11	—	1	—	—
7. Fredrikshald	50	37	—	13	1	8	—	—
8. Fredrikstad	48	20	1	27	3	—	—	—
9. Skarvøe	60	48	1	11	—	1	—	—
10. Odien	153	144	2	7	2	1	—	1
11. Bergsheden Rongsberg	272	157	4	11	18	—	—	—
Alle Gortværf	4	4	—	1	—	—	—	—
Blasfæver-Bæsen	2	1	—	1	—	—	—	—

Agter som henhøre til det almi = delige
Gortigelses-Øxien.

Politis-Øager, faaet de
fortiges.

	foretagne	forl. eller udlaare havebe	forl. eller udlaare	tilføjet, hensigt	og der indføjet	forer tagne.	forføjet, udlaare	paas denne
B. Mønterne.								
1. Magesboms Mønt	1106	718	90	298	39	—	—	—
2. Østrigske Mønt	1567	934	150	483	102	—	—	—
3. Nedemarsens Mønt	1332	924	2	406	82	1	—	—
4. Frederikssunds og Smalshørens Mønter	912	709	15	188	26	5	4	—
5. Østergods Mønt	719	447	42	230	16	2	—	1
6. Østergods Mønt	1414	843	124	447	97	1	—	—
7. Laurvigs Østergods	451	262	87	102	13	3	3	—
8. Laurvigs Østergods	1011	850	17	144	25	—	—	—
II. Østrigske Stift.								
A. Kjøbstæderne.								
1. Østrigske Mønt	149	80	—	69	18	3	1	—
2. Østrigske Mønt	47	30	—	17	2	1	1	—
3. Østrigske Mønt	11	7	—	4	—	—	—	—
4. Østrigske Mønt	79	57	1	21	5	1	1	—
B. Mønterne.								
1. Østrigske Mønt	857	581	41	235	—	17	—	—
2. Østrigske Mønt	1121	709	89	323	91	—	—	—

3.	Stavanger Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
III. Bergens Stift.									
1.	Bergens By	"	"	"	"	"	"	"	"
2.	Andre Bergenhus Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
3.	Nordre Bergenhus Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
4.	Baroniet Stenendah	"	"	"	"	"	"	"	"
IV. Trondhjems Stift.									
A. Kjøbstæderne.									
1.	Trondhjem	"	"	"	"	"	"	"	"
2.	Christiansund	"	"	"	"	"	"	"	"
3.	Molde	"	"	"	"	"	"	"	"
B. Amlenerne.									
1.	Trondhjems Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
2.	Stensdals Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
3.	Nordlands Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
4.	Sümmars Amt	"	"	"	"	"	"	"	"
5.	Det nordnorske Berg-Amt	"	"	"	"	"	"	"	"

Eager som benyttet til det almindelige Gorrellses-Dræfen.				Politie-Eager / saavidt de kunne forliges.			
foretagne	forl. eller bruede	indfarte til Det. benytt.	og der indfær	foret- tagne	forligt.	indfarte	paas Denne
544	347	25	172	—	—	—	—
495	284	30	181	246	126	6	132
624	481	21	122	—	—	—	—
395	244	39	112	7	3	2	2
2	1	—	1	—	—	—	—
336	222	—	114	17	7	—	10
52	43	1	8	15	3	2	10
14	8	—	6	—	—	—	—
791	577	64	150	—	—	—	—
488	425	22	41	—	—	—	—
12	9	1	2	—	—	—	—
38	37	—	1	—	—	—	—

Da Forordningen af 3 Juni 1796 befaler, at alle Forhører paa Landet i Norge skulle optages ved Sørenskriverne, som Dommere; og det vilde være til Forhaling i Sagernes Gang, om Sørenskriverne, der ofte boe langt fra Fogderne, skulde, i Tilfælde at præliminære eller Extra-Forhører bør holdes, først hos Fogderne requirere Skyds, Bagthold, Transporteringer, Arresteringer, samt de Hæstedes Forslegning, med videre; saa har Cancelliet, i Anledning af en angaaende denne Gjenstand indkommen Forespørgsel, efterat Høiesterets Tilforordnedes Betænkning i Forveien har været indhentet, under Dags Dato tilskrevet samtlige Amtmænd i Norge: at, naar præliminære eller Extra-Forhører af Sørenskriverne skulle foretages, maae disse Embedsmænd være berettigede til, paa egen Haand, uden Fogdens Medvirkning, at forbre hos Vedkommende af dem Bistand, som til Forhørets hastige Fremme kan behøves.

Da det ofte kan indtræffe, at Parter ved Forligelses-Kommissionerne blive foreenede om, at betale frivillige Bøder til Fattig-Kasserne, men det og lettelig kunde skee, at deslige Bøder bleve forglemte baade at inddrives og at beregnes Fattig-Kasserne til Indtægt, saa har Cancelliet, paa det at der kan have Bished om, at Fattig-Kasserne virkelig erholde, hvad dem i saa Fald tilkommer, under Dags Dato, anmodet samtlige Øvrigheder i begge Riger, at paalægge Forligelses-Kommissionerne,

nerne, ved Aarets Udgang at tilstille vedkommende Sogneprester Attest om, hvad Bøder Fattig-Kassen ved Kommissionen er tilfalden, hvilken Attest da af Sognepresterne bør fremlægges ved de aarlig aflæggende Fattig-Kasse Regnskaber.

I Anledning af et fra General-Postamtet opkastet Spørgsmaal: om Kjøbmand Brandt i Faaborg kan, efter den af ham gjorte Paastand, fritages for at besordre Reisende, paa Grund af, at han er Forligelses-Kommissær, har Cancelliet, under Dags Dato, tilskrevet Stiftamtmanden over Hyens Stift: at da den 135 i Forordningen af 10 Juli 1795 viser, at det alene er personlige Onera (til hvilke Befordrings-Pligten ei kan henregnes), som Forligelses-Kommissarier kan vente at blive fritagne for, saa bør bemeldte Kjøbmand Brandt, saalænge han ellers holder Heste og Vogn, saa meget mindre fritages for denne Pligt, som der i Almindelighed i Faaborg er Trang paa Befordring for Reisende.

Under Dags Dato har Cancelliet tilskrevet samtlige Landmilice-Sessioner i Danmark, at de, formedelst angivne, men ei synlige eller beviiste Legems-Feil, paa til Prøve afgivne Nationale, bør forblive saalænge ved Regimenterne, indtil Vedkommende tilfulde ere overbevile-

ste

ste om den anmeldte Feils Rigtighed, eller og Nationalen er befunden tjenstdygtig.

Under Dags Dato har Cancelliet anmodet samtlige Landmilice-Sessioner i Danmark, ved de aarlige Sessions-Plakater at bekendtgjøre, at de Haandværks-svende, der fremstilles, som leiede for de Nationale, til at indtræde i deres Nummer, ikke antages ved Sessionen, naar de ikke kunne fremlægge Beviis fra den Mester, de sidst tjente hos, at de hos ham ere gjeldsfrie.

Den Indflydelse, som Ildsvaaden, der den 5, 6 og 7 Juni 1795 overgik en Deel af Hovedstaden, havde paa Huusleiens større Dyrhed, er tildeels endnu, da ikke saa Tomter ligge ubebygte, temmelig soelig, og det kan ikke være andet, end at de til Leie høende Familier med Længsel maae see de endnu ubebygte Grundes Bebyggelse imøde. For Disse og Enhver, der interesserer sig for det Offentlige, vil derfor en paalidelig Efterretning om, hvorvidt det i Henseende til Kjøbenhavns afbrændte Deels Gjenopbyggelse ved forrige Aars Udgang var kommet, neppe være uvelkommen, og Kollegial-Tidendens Udgivere glæde sig ved at være satte i Stand til herved at meddele en saadan.

Med

Ved ovennævnte Ildbrand blev omtrent 960 Huse og Gaarde, deels brændte, deels nedrevne. Paa disse Tomter er i Aaret

1795	opført	163
1796	—	172
1797	—	130
og 1798	—	74

Tilsammen 539 Bygninger.

Foruden disse 539 Bygninger, ere endnu tvende Bag- og Sidehuse opførte, hvis Forhuse ei ere begyndte, og altsaa er egentligt til afvigte Aars Udgang 541 Byggepladse bebyggede. Endnu ere 115 Grunde ubebyggede *), hvoraf 11 i Studiistrædet og 10 i Rattesfundet, i de øvrige Gader findes kun enkelte Pladse hist og her, hvorpaa ikke allerede staae Bygninger. Lægges man derfor Mærke til, hvor meget høiere de nye Bygninger ere, end de fleste af dem der brændte, er det ikke usandsynligt, at allerede ligesaa mange Bærelser nu eksistere som før Branden. I de opførte og under Arbejde

væren

*) Ved at drage 541 fra 960, vil man rigtigt nok faae et langt større Antal ledige Byggepladse, end 115; men det er ikke ubekendt, at der paa 2 til 3 af de forrige Grunde staae nu kun een Bygning, og at der bliver endeel Grunde ubebygte formedelst Pladseres Anlæg og Gaders Udbidelse.

værende Bygninger ere følgende Værker anlagte og i Brug, nemlig: 27 Bryggerier, 37 Brændevinsværker, 9 Bagerier, 4 Farverier, 2 Garverier, 2 Sukker-Raffinaderier og 1 Apotek.

Pedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Sognefaldet i Mariboe og til Anneret Hillested i Volland, 440 Rdlr.; Bandsøe Sognefald i Christiansands Stift, 400 Rdlr.; Byssriver-Embedet i Thisted, og Herredsskriver-Embedet i Hillerslev og Hundborg Herreder i Aalborg Stift.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 4 Januar er Kand. Theol. P. S. Monrath konfirmeret til resid. Kapellan for Brenderup og Dre Menigheder i Fyen.

Under det tydske Cancellie: Den 11 Januar er Sognepræsten i Neustadt, J. H. Schulke, bestikket til Præst i Tønningen; M. Lange, Kapellan i Segeberg, ligeledes til Præst i Jarpen under Reinsfeldt Amt; Hofjunker G. E. Brincken udnævnt til Anskultant ved Overretten i Gottorf.

Under Generalitetet: Den 11 Januar ere karakteriseret Kapitain v. Benndt, af Dronningens Liv-Regiment, udnævnt til Stads-Kapitain ved Glückstadt Fæst.

Fæstning; Second-Lieutenant v. Lind til Premier-Lieutenant og Fændrik v. Janken til Second-Lieutenant i det danske Liv-Regiment til Fods; den paa Bartpenge staaende Oberst-Lieutenant v. Oberkampff er, efter Ansøgning, forundt Afseend af Krigstjenesten med Pension.

Under General-Toldkammeret: Den 9 Januar ere Sergeant S. N. Aastrup og Underbetjent ved Konsumtionen i Frederiksfund J. Haagensen udnævnte til Under-Told- og Konsumtions-Betjente i Kjøbenhavn, og forrige Kjøbmand W. Walter til Kontrolør og Bistatør i Bevælsfeth.

Under Oeconomie- og Commerce-Collegium: Den 16 Januar er H. P. Nissen udnævnt til anden Kopist i det danske Brandforsikrings-Kontor ved General Land-Oekonomi- og Commerce-Collegium.

Under Admiralitetet: Den 4 Januar er Koplisten i Holmens Tømmerforvalter-Kontor, E. F. Meink, i Betragtning af hans høie Alder, i Raade entlediget med Pension, og F. J. Block i hans Sted beskikket til Kopist sammesteds.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Nummer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.